

Examensarbete, 15 hp
Förskollärarytbildning Utbildningsvetenskap
HT 2018
Fakulteten för lärarutbildning

Mötet i hallen – ur ett jämlikhetsperspektiv

Martina Johansson, Sandra Jönsson

Författare

Martina Johansson, Sandra Jönsson

Titel

Mötet i hallen – ur ett jämlikhetsperspektiv

Engelsk titel

Meeting in the hall – in an equal perspective

Handledare

Sara Lenninger

Examinator

Angerd Eilard

Sammanfattning

Studien utgår från ett projekt som initierats av en förskola där vi som examensarbetesskribenter har haft som uppgift att titta på pedagogernas roll ur ett utomstående perspektiv. Det relationella perspektivet har fått en betydande roll genom hela studien då just mötet mellan pedagog och barn varit i fokus. Syftet med studien är att iakttä pedagogernas bemötande av barnen i hallen ur ett jämlikhetsperspektiv. Första mötet i hallen på morgonen kan ha en varierande betydelse för varje individ. För vissa barn betyder det att man får springa in och leka med kompisar och för andra är det en ledsam stund där man måste lämna sina vårdnadshavare. Därför är hallen intressant att undersöka närmre för att få inblick i hur pedagogerna arbetar när de möter barnen i hallen på morgonen. Studien baseras på semistrukturerade observationer där ett observationsschema följts. Reflekterande samtal har därefter förts med pedagogerna på avdelningen med utgångspunkt i den insamlade empirin från observationerna. Empirin har varit ett verktyg för pedagogerna att bli självmedvetna och uppmuntra till självreflektion kring sin progression. Resultatet visar att pedagogerna ger barn den tid som behövs för en god lämning samt ett bemötande som är anpassat efter varje enskild individ. Detta kan tolkas som att pedagogerna utgår från ett jämlikhetsperspektiv i mötet med barn i hallen.

Ämnesord

jämlikhet, likvärdighet, relation, möte, förskolans hall.

Förord

Vi har ett intresse i att forska kring barns lika villkor på förskolan och fick genom Högskolan Kristianstad kontakt med en förskola som anmält sitt intresse i ett FLIP-projekt. Ett FLIP-projekt innebär att förskolan själva får komma med förslag om vad studenter kan titta närmare på och ge pedagogerna möjlighet till en utomstående insyn i deras verksamhet. I detta arbetet kommer det kallas för ett förskole initierat projekt. Vi lockades att delta i projektet på grund av pedagogernas intresse av att ha oss där, men även för att få möjligheten att delta i ett utvecklingsarbete. Vi hoppas att vårt arbete kan belysa vikten av dagens första möte med barnet och få pedagogerna att reflektera kring sitt förhållningssätt i hallen när de möter barnet på morgonen.

Ett stort tack till pedagogerna, vårdnadshavare och barn för att vi fick möjligheten att utföra vårt examensarbete hos er.

Vi vill även rikta ett stort tack till vår handledare Sara Lenninger som bidragit med kloka tankar som hjälpt skrivprocessen framåt.

Sandra Jönsson & Martina Johansson

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1. Jämlikhet och likvärdighet i förskolan	6
1.2. Förskoleinitierat projekt.....	9
1.3. Syfte och frågeställningar	9
1.3.1. Syfte.....	9
1.3.2. Frågeställningar	9
2. Litteraturoversikt	10
2.1.1. Förskolans hall: en kommunikativ möjlighet?	10
2.1.2. En likvärdig förskola för alla – innebörder och indikationer	11
2.1.3. Förskolan som normaliseringspraktik – en etnografisk studie.....	12
2.2. Mötet mellan pedagog och barn.....	13
2.3. Teoretiska utgångspunkter.....	13
2.3.1. Det relationella perspektivet.....	14
2.3.2. Relationskompetens – relationella perspektivet.....	15
3. Metod	15
3.1. Urval	16
3.2. Undersökningsmetod	16
3.2.1. Semistrukturerad observation.....	16
3.2.2. Uppföljande reflekterande samtal med pedagoger.....	17
3.3. Datainsamling.....	17
3.3.1. Kvalitativ analys	18
3.3.2. Kvantitativ analys.....	19
3.4. Genomförande.....	19
3.5. Miljöbeskrivning av hallen.....	20
3.6. Etiska överväganden.....	21
3.7. Metodkritik.....	22
4. Analys och resultat	23
4.1. Hälsningsfras	23
4.1.1. Relationellt bemötande.....	24
4.2. Tidsåtgång vid mötet.....	25
4.2.1. Generellt på avdelningen	25

4.2.2.	Jämförelse mellan olika pedagoger	25
4.2.3.	Reflektion över tidsåtgången.....	26
4.3.	<i>Invit till avdelningen</i>	26
4.4.	<i>Reflekterande samtal med pedagoger</i>	27
4.4.1.	Det optimala mötet	27
4.4.2.	Hallen som mötesplats.....	28
5.	Diskussion	29
5.1.	<i>Slutsatser</i>	33
5.1.1.	Vidare forskning	34
5.2.	<i>Referenser</i>	35
6.	Bilagor	37
6.1.	<i>Missivbrev och samtyckesblankett</i>	37
6.1.1.	Till vårdnadshavare	37
6.1.2.	Till pedagoger.....	38
6.2.	<i>Observationsschema</i>	39
6.3.	<i>Uppföljningssamtal med pedagoger – samtalsschema</i>	40

1. Inledning

På förskolan sker varje dag en mängd möten mellan barn, vårdnadshavare och pedagoger. Förskolan har som uppdrag att arbeta med ett holistiskt omfång där ett nära samarbete med hemmet sker i symbios med förskolans grundstenar – att skapa en trygg och lärorik miljö för barnen där omsorg, fostran och lärande präglar verksamheten (Skolverket, 2016). Förskolan är också en plats där alla barn ska få ta utrymme, bli uppmärksammade och få vara en del i gemenskapen. Det handlar om utbildningens funktion i ett alltmer segregerat samhälle och dess möjlighet att verka för social jämlikhet i stort. En förskola som inte är likvärdig riskerar att reproducera och förstärka segregation och social ojämlikhet.

Det är genom relationen förskollärare grundlägger det pedagogiska arbetet. Genom en nära relation kan pedagogen få insyn i barns intressen och styrkor som kan byggas vidare och utveckla tillsammans med barn. Relationen är även fundamental för att skapa tillit som i sin tur bidrar till att pedagogen kan stödja barnet med förtroende till sin egna förmåga men även utveckla en positiv självbild. Jonas Aspelin (2013) menar att relationell pedagogik är ett perspektiv där blickpunkten riktas mot vad som sker *mellan* människor.

Genom att fokusera på vad som sker individer emellan så får mötet huvudrollen i följande studie. Men inte vilket möte som helst, utan det första mötet på dagen mellan barn och pedagog i förskolans hall. Efter en fördjupning av Ann-Marie Markströms doktorsavhandling (2005) om hallen där stor vikt ligger kring samspelet mellan hem och förskola och vad hallen har för inverkan och betydelse, har vi reagerat på att barnen får för lite fokus. Författaren lägger stor vikt vid att beskriva hur rummet är utformat samt vilken funktion hallen har för att utbyta information mellan pedagog och föräldrar.

Har hallen blivit ett forum för informationsflöde mellan pedagog och vårdnadshavare genom en kulturell tradition? Gunilla Halldén (2007) belyser att genom passagen i hallen transformeras barn till sin roll som förskolebarn. En identitet som barnet varit delaktig i att skapa i förskolans verksamhet.

1.1. Jämlikhet och likvärdighet i förskolan

Begreppet jämställdhet har fått stort utrymme i förskolan och något som pedagogerna ständigt har i bakhuvudet i uppbyggnaden av verksamhetens miljö och innehåll.

Jämlikhet har enligt Markström (2005) kommit i skymundan vilket är något vi reagerat på då det bortser från uppsatta könsroller och snarare koncentrerar sig på varje barn som egen individ. Säfström (2015) hänvisar till boken *The ignorant Schoolmaster: Five Lessons in Intellectual Emancipation* av den franske filosofen Jacques Rancière i sin genomgång av jämlikhet i förskolan, där han lyfter fram Rancières tankar om jämlikhet.

Jämlikhet uppnås inte som en slutprodukt efter en serie av steg, utan kan bara bekräftas i utgångsläget av individer som upptäckt sin jämlikhet med alla andra, oavsett status, förmögenhet, och makt (Säfström 2015 s. 74).

Rancière i Säfström menar, för att något ska vara jämlikt behöver man ha upplevt motsatsen, alltså ojämlikt. Människor föds in i olika kategorier som definierar vem man är, till exempel om man är fattig, funktionsnedsatt, flykting osv. Genom dessa kategorier blir ett samhälle ojämlikt och därför behöver varje människa börja identifiera sig som en egen individ med samma rättigheter som vem som helst. Detta gör att människan blir frigjord och på den vägen skapas ett jämlikt samhälle (Säfström, 2015). Till skillnad från Säfströms tolkning av Rancière där människan måste ha upplevt en ojämlik situation för att förstå sin jämlika existens vill förskolans verksamhet uppnå jämlikhet utan att barnen behöver utsättas för ojämlikheter. Mia Heikkilä, (2017) beskriver hur förskolans verksamhet skall arbeta för ett jämlikt bemötande:

Likvärdigheten innebär att förskolans verksamhet och innehåll kvalitativt ska vara likvärdigt mellan landets förskolor. Det innebär också att man inom en och samma förskola ska ge de individuella barnen en jämlik verksamhet. Alla barn, verkligen alla barn, ska få ha en förskole dag som ger mening, lust och möjlighet att ha roligt.

Linda Palla (2009) menar på att förskolans verksamhet ska anpassas efter alla barn vilket då innebär att förskolan ska vara en plats för alla. Palla avser vidare att man kan tolka en förskola för alla barn på olika sätt, exempelvis att alla barn ska få en fysisk plats och andra ser det i relation till ett pedagogiskt innehåll. Förskollärare åsyftar att det ska finnas olika förskolor som är anpassade till olika typer av barn eller att en förskola ska ge varje barn möjlighet och rätt förutsättningar att utvecklas efter sina egna behov. Det finns inget som säger hur en förskola ska eller bör vara utan det är tolkningsbart och är beroende av den eller dem som arbetar i verksamheten (ibid.).

Pedagoger kan också uppleva en mättnad på frågor om jämställdhet. De kan uppleva sig ”fullbordad” eftersom de jobbat så länge med frågan om genus. Men forskning visar att man inte blir ”klar” i praktiken (Heikkilä, 2017).

Vi tolkar jämställdhet som lika behandling pojkar och flickor emellan. Jämlikhet ser vi mer som ett begrepp som omringar likabehandling av människor generellt. Om vi använder läroplanen som exempel så är inte ordet jämlikhet uttalat, trots att det åligger förskollärare att samtliga barn i verksamheten ska bli bemötta på lika villkor. Jämställdhet är däremot en kritisk del av förskolans läroplan. Dessutom menar Heikkilä (2017) genom *Förskoletidningen* att läroplanen för förskola är uppbyggd på jämlikhet. Vilket blir otydligt och outtalat när inte ordet tydligt skrivs fram utan hamnar i skymundan från jämställdhet. Ett exempel från förskolans läroplan är följande värdegrundscitat från Skolverket, 2016, s. 4:

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, *jämställdhet* mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen (Vår kursivering).

Trots att läroplanen är skriven med intentionen att beskriva en jämlik förskola kan det skapa tolkningsproblem hos läsaren när begreppet inte är uttalat. En stark bidragande faktor till vår intention att undersöka bemötandet ur ett jämlikhetsperspektiv är på grund av att vi ser ett mycket större fokus på jämställdhet än jämlikhet i litteraturen som bearbetats samt förskolans praktik där pedagoger endast nämner begreppet jämställdhet i sin verksamhet. Som synes i citatet från läroplanen är det jämställdhetsbegreppet som poängterats. Liknande användning av begreppen lyfter Heikkilä i sin artikel som publicerades i *Förskoletidningen* (2017) hur begreppet jämlikhet bör tolkas i förskolans verksamhet.

Förskolans läroplan bygger på jämlikhet. Om förskolan ska ha en god kvalitet, behöver den ha en jämlik grund att stå på. Jämlikheten kan uppnås på ett flertal olika sätt och ett av dessa sätt handlar om att alla barns lika värde blir synligt i praktiken. Då är till exempel brist på jämställdhet mellan flickor och pojkar, brist på lika villkor för barn med olika hudfärg, makthierarkier mellan barn i olika åldrar och att barn med olika funktionalitet har olika stor tillgång till lek och lärande sådant som inte ska förekomma (Heikkilä, 2017).

Ett uppslagsverk som står utanför förskolans verksamhet och traditioner tolkar begreppet jämlikhet som ”alla individers lika värde” (NE, 2018). Till skillnad från jämställdhet som är mer frekvent forskat kring i utbildningsvetenskapen, visar nationalencyklopedin att

jämställdhet ”innebär att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla väsentliga områden i livet” (NE, 2018). En jämlik förskole vistelse innebär däremot inte att samtliga barn ska erbjudas likadant bemötande eller en likadan förskoleverksamhet. Mer definierat innebär det att ett jämlikt bemötande baseras på en analys om hur pedagogen möter barns enskilda behov och villkor (Vetenskapsrådet, 2015).

1.2. Ett projekt initierat av förskolan

Under förskolläraryrket har vi båda skapat ett stort intresse kring relationer och bemötande i förskolan. Men en intention har även varit att studien skall göra skillnad och komma till förfogande i verksamheter. Som examensarbete intresserade vi oss för ett projekt där pedagoger önskade möjlighet till självreflektion kring sin yrkesroll som därmed varit initierat av förskolan med fokus på jämlikhet. Pedagogerna på förskolan där studien ägt rum vill utveckla sin självreflektion kring sin kompetens av ett jämlikt bemötande. Det ger oss möjlighet att utvecklas inom ämnet genom ett kollegialt lärande. I samtal med pedagogerna på arbetsplatsen och utifrån vårt intresse samt av nyfikenhet bestämde vi att lägga fokus på hallen, där det första mötet mellan pedagog och barn blir essentiellt.

1.3. Syfte och frågeställningar

1.3.1. Syfte

Syftet med studien är att utföra den första fasen av ett utvecklingsarbete för att utöka pedagogernas kompetens kring första mötet i hallen mellan pedagog och barn ur ett jämlikhetsperspektiv samt belysa hur arbetssättet ser ut i nuläget.

1.3.2. Frågeställningar

- Hur möter pedagogen barnet i hallen ur ett jämlikhetsperspektiv?
- Hur kan pedagogen utveckla första mötet i hallen med barnen ur ett jämlikhetsperspektiv?

Den första forskningsfrågan omringar hur pedagogen arbetar konkret kring fenomenet jämlikhet i hallen. Pedagogens arbetssätt skall belysas och synliggöras genom semistrukturerade observationer. Den andra forskningsfrågan handlar om hur pedagogen

kan utveckla första mötet i hallen med barnen ur ett jämlikhetsperspektiv. Denna forskningsfråga bearbetas utifrån de semistrukturerade observationernas analys men även reflekterande samtal med pedagogerna med intentionen att ge dem möjlighet till självreflektion. Skälet till studiens genomförande baseras på att betona vikten av pedagogens självreflektion samt lyfta jämlikhetsperspektivet i förskolans verksamhet.

2. Litteraturöversikt

I detta avsnitt kommer tidigare forskning bearbetas och presenteras i relation till den aktuella studien för att se om det finns likheter och skillnader i studierna. Sedan kommer annan litteratur samt teorier presenteras och behandlas som anses vara relevant i utvecklingsarbetet.

2.1.1. Förskolans hall: en kommunikativ möjlighet?

Jeanette Eriksson (2017) har gjort en studie kring förskolans verksamhet där fokus ligger på miljön och framför allt hallen. Eriksson menar på att barn är på förskolan mer tid nu än tidigare vilket då utmynnar till att förskolan blir en plats där barn utvecklar en stor del av sin kommunikativa förmåga. Detta sätter höga krav på hur verksamheten är uppbyggd och Eriksson fokuserar främst på miljön då hon menar att hallen har en central roll. Syftet med Erikssons studie är att utforska hallen ur andra perspektiv än en plats där det sker rutinsituationer såsom av- och påklädning samt mötet mellan vårdnadshavare och pedagoger. Eriksson har studerat hallen som en mötesplats där hon kritiserar hur förskolan arbetar för att främja barns sociala samt kommunikativa kompetenser då mötet i hallen ofta glöms bort i verksamheten. I sin studie har Eriksson (2017) fokuserat på hallen under hela dagen och tittat efter vad för möjligheter rummet erbjuder. Trots att studien har en annan omfattning än den studien som redovisas här, är inte syftet helt olik. Hon såg i sitt resultat att kommunikation sker naturligt i hallen, även mellan parter som vanligtvis inte kommunicerar. Författaren tillägger att kommunikation ofta sker i hallen men vanligtvis kring rutin situationer och att övrig kommunikation som sker mellan individer oftast får lite fokus eller missas och inte tas tillvara på (ibid.). Vid det första mötet i hallen kan en problematik finnas när det sker många interaktioner samtidigt. Anette Sandberg och Tuula Vuorinen (2008) diskuterar hur samspel kan förbypassas mellan förskola och hem i hektiska situationer. När det lämnas många barn samtidigt på morgonen kan det vara svårt att samtala. I vissa fall kan detta leda till att samtal enbart

fokuserar på det allra mest nödvändiga därmed inga interaktioner eller samspel för att utveckla sin relation (ibid.). Hallen har därmed en central roll för kommunikation och relationsskapande mellan pedagog, barn och vårdnadshavare.

Hur blir relationen mellan hem och förskola om vissa barn alltid anländer i dessa hektiska situationer där samtalen enbart kretsar kring det allra mest nödvändiga?

2.1.2. En likvärdig förskola för alla – innebörder och indikationer

Vetenskapsrådet (2015) har forskat kring likvärdighet i förskolans verksamhet. Syftet med studien är att förstå innebörden av likvärdighet i förskolan. Men även att definiera forskningens centrala aspekter för en jämlik förskoleverksamhet. Vidare vill forskarna synliggöra indikationer för att uppnå likvärdighet samt kartlägga hur pedagoger kan arbeta för att uppnå ett likvärdighetsperspektiv i sin verksamhet. Intentionen med studien är utöver tidigare nämnda syften att skapa instrument för att kunna mäta likvärdigheten. Förskolans verksamhet baseras på en likvärdig grund, det vill säga att alla barn ska få förfogande till en förskola med hög kvalitet. Vetenskapsrådet (2015) refererar i sin studie till Sheridan & Pramling Samuelsson (2013) som lägger tyngd vid interaktionen mellan förskolepersonal och barn, och mellan barn och objekt i förskolans kontext. Dessa fenomen är betydelsefulla i uppbyggnaden av en verksamhet för att uppnå hög kvalitet. Författarna i Vetenskapsrådet (2015) håller med Sheridan och Pramling Samuelsson (2013) efter att ha granskat tidigare studier kring ämnet och menar på att interaktion och samspel mellan förskolepersonal och barn är centralt för barns fortsatta lärande och utveckling. Består förskolans verksamhet av pedagoger som agerar ur en mån där varje barn blir bemött på ett bra sätt och får känna sig god till mods utmynnar det till en hög kvalitet som därmed leder till likvärdig förskola. För att detta ska ske krävs det enligt Vetenskapsrådet (2015) pedagoger som har god kompetens, kunskap samt förutsättningar för att skapa goda möten med barnen. ”Inledningsvis betonades att likvärdighetsbegreppet inte innebär att alla barn ska erbjudas en likadan förskoleverksamhet, snarare att förskolans likvärdighet bör baseras på en analys av hur barns olika villkor kan mötas av en förskoleverksamhet där alla barn kan utnyttja sin potential” (Vetenskapsrådet, 2015, s. 16). För att tolka och definiera Vetenskapsrådets citat kan det fundamentala för att uppnå ett likvärdighetsperspektiv vara att samtliga barn har tillgång till en förskoleverksamhet av hög kvalitet, därmed blir kvalitetsbegreppet som Sheridan och Pramling Samuelsson (2013) diskuterar av hög prioritet. För att uppnå

kvalitétén som krävs för en likvärdig förskola resulterar Vetenskapsrådets (2015, s. 22) studie i följande punkter:

- Förskolepersonalens utbildningsnivå och kompetens.
- Förskolepersonalens villkor – personaltäthet, barngruppens storlek, personalomsättning, lön, planeringstid.
- Förskolans tillgänglighet.

Deras resultat visar därmed hur betydelsefull personalen i förskolan är för att uppnå en god kvalitet.

I denna studie observeras fem pedagoger på en avdelning där fokus ligger på bemötande mellan pedagog och barn i hallen. Ett intressant perspektiv i relation till Vetenskapsrådets studie hade varit vad mötet mellan pedagog och barn bidrar till för verksamhetens kvalitet. Vad kan detta mötet bidra till eller inte bidra till? Pedagoger med god kompetens och bra bemötande mot varje enskild individ kan bidra till att verksamheten styrs mot en likvärdig förskola för alla, där barns utveckling och lärande blir en stor del av dagen.

2.1.3. Förskolan som normaliseringspraktik – en etnografisk studie

Markström (2005) har genomfört sin doktorsavhandling på två förskolor där hon samlat empiri kring hur sociala mönster speglar miljön. Intresset grundade sig i det vardagliga livet på förskolan och interaktioner mellan förskola och hem. Markström har undersökt förskolans rum och relationen som skapas mellan människorna i rummen. Hon hänvisar till Nordin-Hultman (2004) som genomfört en tidigare studie kring förskolans rum och Markström (2005) menar på att relationen mellan dem som vistas i rummen har en lika stor betydelse som den fysiska miljön. Hon menar att läroplanen och andra statliga direktiv förklarar hur man som pedagog ska arbeta inom förskolan men när avhandlingsstudien gjordes 2005 var det ingen som tittat närmare på hur pedagogerna arbetar i praktiken. Markström (2005) lägger stor vikt vid att beskriva hur rummet är utformat samt vilken funktion hallen har för att utbyta information mellan pedagog och föräldrar. Författaren vill genom avhandlingen bidra till att ge en djupare förståelse kring hur förskolan fungerar som institution. Hon vill visa på hur förskolan kan förstås och även gå in på vad som verkligen sker i verksamheten i relation till aktörer som pedagog, barn och vårdnadshavare. Det som utmärker Markströms studie utifrån annan tidigare forskning är att hon gått djupare in på aktörerna och hur deras relationer tillsammans bidrar till en institution. "En institution som förskolan är liksom andra varaktiga

offentliga verksamheter i samhället, skapade via människors handlande och utgör även ett sammanhang för deras agerande” (Markström, 2005 s. 19 refererar till Säljö, 2000a.a). En institution bygger på att det finns skrivna men även oskrivna regler på hur man som individ ska handla och förhålla sig, detta kan vara inom till exempel relationer, aktiviteter och traditioner. När det finns ramar att förhålla sig till finns det därmed även chans att personer agerar på ett avvikande sätt kring oskrivna normer (ibid.).

Markströms (2005) tankar om de skrivna och oskrivna reglerna kan problematiseras. Om vissa barn ständigt förhåller sig till de skrivna och oskrivna reglerna som finns vid en institution, glöms de barnens handlingar bort i vardagen då de befinner sig inom normen? Den aktuella studien observeras i hallen samtliga aktörer befinner sig men får varierande fokus. Att utforska detta område uppfattas centralt för att få en djupare inblick i mötet i hallen med fokus på hur pedagogen tillmötesgår barnet.

2.2. Mötet mellan pedagog och barn

Förskolans verksamhet baseras på varierande möten vilket skapar relationer. Som pedagog har du som uppgift att skapa goda relationer och möten med människor i din omgivning, som till exempel kollegor, föräldrar och barn (Skolverket, 2016). Det mest centrala möte som denna studien baseras på är det mellan pedagog och barn då det sätter grunden för barnets trivsel och trygghet i förskolan. Därav är det viktigt som pedagog att veta hur man ska agera i olika situationer. Social kompetens menar många är en viktig färdighet att besitta som vuxen människa. Den pedagogiska teoretikern Lev Vygotskij genom Strandberg menar att social kompetens är något som tränas upp vid varje samspel människor emellan och är något som nästan varje barn och människa besitter (Strandberg, 2010). Alla färdigheter man har, kommer från ett samspel med andra människor. Strandberg menar dessutom att samspel är mer än bara en metod för att uppnå lärande och utveckling, samspel **är** lärande och utveckling. Därför blir interaktionen mellan människor avgörande för hur deras utveckling och lärande kommer att bli (ibid.).

2.3. Teoretiska utgångspunkter

Som teoretiska utgångspunkter i följande studie har tyngdpunkten lagts vid det relationella perspektivet samt relationell kompetens.

2.3.1. Det relationella perspektivet

Utifrån det valda problemområdet har det konstaterats att det relationella perspektivet omringar mycket av det intressanta för denna studie. Aspelin (2013) har forskat och gjort en avhandling samt flertalet artiklar kring det relationella perspektivet, där fokus ligger på andra saker än rummets fysiska miljö. Det relationella perspektivet riktar istället in sig på vad som sker mellan människor i rummet. Aspelin menar att relationen och samspelet mellan människor är det fundamentala. Det relationella perspektivet utgår från ett genuint och personligt anpassat möte som är beroende av människors personligheter samt behov (2013). Moira von Wright (2000) har tolkat och rekonstruerat G.H. Meads teori om människans intersubjektivitet och von Wright synliggör hur det relationella perspektivet ser till människor i relation till andra. En existentiell faktor för människan är i och med det beroende av andra individers existens. Vår självuppfattning är beroende av andra människor och kan även framträda olika beroende på sammanhang och människor i omgivningen. Subjektiviteten, eller personligheten är ständigt i en process och därmed går det aldrig att bestämma *vem* en annan människa är. Därför menar von Wright (2000) att det borde vara olovligt att tala om hur någon är eller bör vara. Vidare påpekar von Wright att man ska komma bort från synsättet att barn och pedagog ska lära känna varandras respektive egenskaper för att utveckla en bättre relation. Von Wright menar istället att man bör koncentrera sig på ett gemensamt möte. Oftast bygger mötet mellan pedagog och barn på en ojämlikhet vilket hon istället vill utveckla till relationer baserade på jämlikhet då mötet sker under andra förutsättningar. Dessa förutsättningar skulle kunna vara att barn och pedagog tillsammans bestämmer vad som sker och hur det ska ske i en dialog (ibid.).

Denna studie baseras på pedagogens bemötande till barnen ur ett jämlikhetsperspektiv. Enligt von Wright räcker det inte med att man som pedagog lär känna barnet och dennes intressen samt egenskaper för att skapa ett jämlikt klimat på förskolan. Istället behöver en relation skapas som bygger på dialoger där båda parter kan vara medskapare. Här finns en problematik om man som pedagog ska förhålla sig till det författaren menar för att skapa en jämlikhet i praktiken. Samtidigt har pedagogerna ansvar för att skapa ett klimat som bjuder in till grupptillhörighet, visa hänsyn till sina medmänniskor samt att lyssna till varandra. Hur mycket skall pedagogerna i sin verksamhet anpassa till ett jämlikt klimat och vart går gränsen? Denna studie utgår dock inte ifrån jämlikhet mellan pedagog

och barn och hur arbetet ser ut, utan istället hur pedagoger bemöter varje barn som enskild individ.

Pedagoger som i förskolan intar ett relationellt perspektiv ska därmed inte se sig själv som kartläsare eller som någon som sitter på svar. Istället ska intentionen vara att finna samspel i relationer (Aspelin, 2018).

2.3.2. Relationskompetens – relationella perspektivet

Aspelin (2005) har såsom åsikt att meningsfyllda relationer begär mer än kompetens. Det fordras någonting *i* relationen eller *genom* mötet som gör relationen meningsfull. Allmänt känt står kompetens för kunskap och/eller förmågor som är relevanta för uppdraget. Aspelin (2018) diskuterar hur orden *relation* och *kompetens* kan vara motstridiga med tanke på vad det relationella perspektivet står för. Men för att konkretisera menas att *relation* står för det som sker mellan olika parter och *kompetens* till individers enskilda skicklighet. Ordet *relationskompetens* kan därmed utläsas som förmågan att beröra andra. Den som är relationskompetent kan därmed göra skillnad för andra individers välbefinnande. Den relationskompetenta kan påverka tankesätt och mönster eller få personen att känna annorlunda inför en händelse (ibid.).

En stor generell slutsats kring hur det relationella perspektivet kan definieras är att forskaren ser en koppling mellan människans omvärld. En förutsättning för att en relation ska utvecklas är mänsklig kontakt, när människor möts (Aspelin, 2018). Avgränsningar inom perspektivet bidrar till en tydligare insyn i vilka relationer som begreppet innefattar. En särskild viktig avgränsning för denna studie är ”när människor möts och påverkar varandra” (Aspelin, 2018, s. 30).

3. Metod

Studiens metod är vald för att skapa en holistisk syn på pedagogers självreflektion. En holistisk syn innebär att se ett helhetsperspektiv i förskolans verksamhet med särskilt fokus på hallen.

3.1. Urval

Då förskolan bjudit in till ett initierat projektarbete var ändock inte syftet specificerat utan vi fick inflytande att komma underfund med ett intressant område att utforska. Eftersom studien ingår i detta projektarbete blir urvalet av vilka som ska observeras förutbestämt, alltså ett bekvämlighetsurval eller ett subjektivt urval. Ett subjektivt urval innefattar att personer som deltar i undersökningen är relevanta för det som ska undersökas och har en tidigare erfarenhet till ämnet (Denscombe, 2016).

Urvalsgruppen består av fem pedagoger som kommer benämnas med siffrorna 1–5. Arbetslaget består av både män och kvinnor i en varierad ålder.

3.2. Undersökningsmetod

Denna studie baseras på två undersökningsmetoder. Dels en semistrukturerad observation men även reflekterande samtal med avdelningens pedagoger. Undersökningsmetoderna finner vi relevanta då de tillför ett holistiskt perspektiv på pedagogernas arbete i hallen. Då vi får ta del av det som sägs, men även hur de agerar och fördelar sin tid.

3.2.1. Semistrukturerad observation

Ett observationsschema (se bilaga) har använts vid genomförandet av de semistrukturerade observationerna. Observationsschemat byggdes på en rad påståenden kring jämlikt bemötande och avser hur pedagogen bemöter barnet i hallen ur ett jämlikhetsperspektiv. Eftersom ett observationsschema har nyttjats kan samma schema användas i flertalet olika verksamheter vilket utger en hög validitet och reliabilitet. Validiteten innefattar att man mäter det som skall mätas medans reliabiliteten avser att resultatet kan uppnås igen. Dock är tre olika parter involverade i mötet som studerats, vilket gör att observationerna är känsliga för individuell variation.

Med en öppen semistrukturerad observation menas att ena sidan är strukturerad med ett observationsschema som är stationärt vid varje möte. Däremot så finns det utrymme för kommentarer i observationsschemat för att föra anteckningar kring omständigheter och samtal vid mötet. Öppen observation innebär att deltagarna är medvetna om rollen som observatörer och har givit samtycke till sitt deltagande i studien (Magne Holme & Krohn Solvang, 2012). Observationsschemat blir ett hjälpmedel för att observatörerna fokuserar

på samma händelser och därmed få samma likvärdiga datainsamling och resultat. Detta genererar i ett jämförbart utfall som bidrar till trovärdiga slutsatser om studiens resultat. Varje barn har haft ett sammansatt observationsschema för att organisera deras möten under hela veckan. Kategorisering har förekommit med vilket barn som pedagogen har mött för att se om det finns skillnader i mötet med olika individer. Beteende och/eller attitydmätningen utgår från en observation där observatörerna ser reaktioner från deltagaren som sedan anger i vilken grad påståendet stämmer eller inte i observationsschemat.

3.2.2. Uppföljande reflekterande samtal med pedagoger

Efter analys av empirin har enskilda reflekterande samtal skett med pedagogerna på avdelningen för att delge vad vi sett under de semistrukturerade observationerna.

Studien har varit en del för att skapa självreflektion hos pedagogerna, därför är det viktigt med inställningen till utveckling samt öppenhet inför diskussion kring deras bemötande (Bergman & Blomqvist, 2013). Som samtalsledare har det ställts öppna frågor för att få fram pedagogens egna tankar kring projektet. Följdfrågor har använts för att fördjupa svaren och föra samtalet framåt.

Samtalets upplägg ser ut som följer:

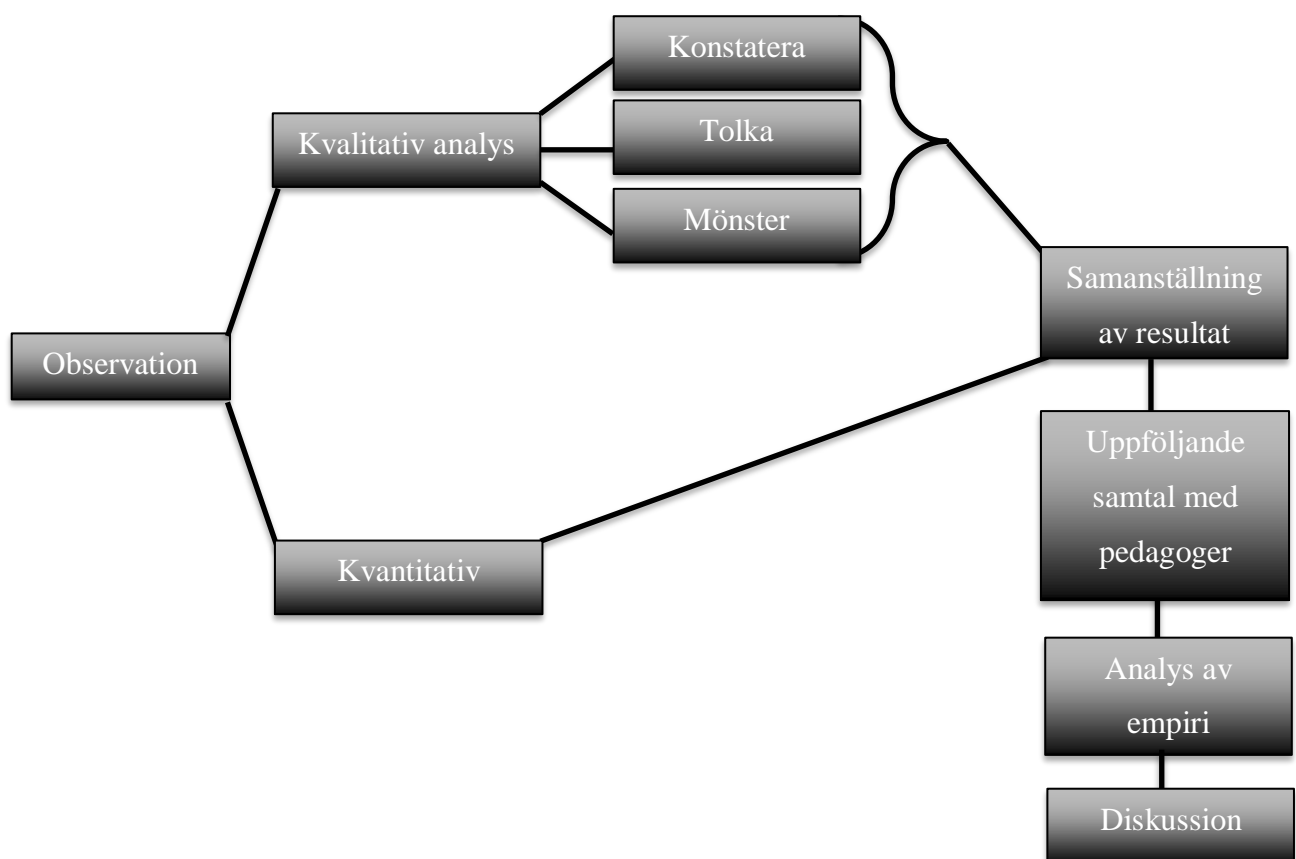
- Presentation av resultat.
- Spontana tankar kring resultatet.
- Öppna frågor för att uppmuntra pedagogen till reflektion (se bilaga).

3.3. Datainsamling

Studien är en kombinationsmetod där både kvantitativa samt kvalitativa ansatser finns i analysen och spelar roll för den sammanfattande diskussionen. Den kvantitativa ansatsen ger en bild av frekvenser och duration för varje möte. Den kvalitativa ansatsen har gett en djupare inblick, dels i det pedagogiska arbetet, men även på relationer till barn där vad som pågår mellan individer blivit synligt. Dessa samtal har även bidragit med pedagogers erfarenheter och tankar kring de semistrukturerade observationerna. En viktig skillnad är att den kvantitativa ansatsen ger data som är tydligt och konkret, till skillnad från den kvalitativa som är tolkningsbar.

För att förtydliga arbetsgången för datainsamling och bearbetning har ett flödesschema arbetats fram, se figur 1. Studien startar med en observation. Därefter bearbetades empirin i två led. I det ena ledet används tidsåtgången från de semistrukturerade observationerna i en kvantitativ analys av pedagogers mötestid med barn i hallen. I det andra ledet behandlas informationen från samma semistrukturerade observationer kvalitativt. I detta led urskiljs samtal med fokus på hälsningsfras, inbjudan på avdelningen samt de reflekterande samtalen. Denna data behandlas på olika vis, men båda sammanställs och följs upp med pedagogerna, analyseras och avslutas i en diskussion.

Figur 1 - flödesschema

Figur 1: Flödesschemat beskriver hur arbetet efter utförd observation ser ut till dess att den insamlade data blir till en diskussion.

3.3.1. Kvalitativ analys

Den kvalitativa delen av studiens flödesschema är uppbyggd på ett antal punkter som Fejes & Thornberg (2017) tagit fram. Dessa används för att analysera observationsschemats kvalitativa aspekter och de reflekterande samtalen med pedagogerna.

Även den kvalitativa datainsamlingen börjar vid de semistrukturerade observationerna av mötet mellan barn och pedagog. Därefter delas flödet. För kvalitativa data är nästa del i flödet uppdelat i tre steg. Första steget är att konstatera vad som skett ute på fältet. Fokus vid den första tolkningen är att se vad som sagts och vad som händer. Andra steget är att se till tolkningar som ofta glöms bort i vardagen då de är vanligt förekommande och inget som ofta reflekteras över. När det tredje skedet är i fokus ser man till bakomliggande mönster (Fejes & Thornberg, 2017). Ambitionen är inte bara att se vad eller hur deltagaren utför något, utan också kritiskt reflektera över varför för att bidra till en ökad självinsikt.

3.3.2. Kvantitativ analys

Den kvantitativa delen av flödesschemat har vi som studenter själva utformat för att anpassas till vår studie och använts för analys av tidsåtgången vid mötena.

Först har mötet observerats i hallen med fokus på tidsåtgången där ett tidtagarur använts vid varje möte för att få en överblick i hur lång tidsåtgång varje möte haft. Tiden har startats då en pedagog tagit första kontakt och stannats när barnet lämnat hallen. Detta för att ha en statisk start och slutpunkt för att generera i ett reliabelt resultat.

Den genomsnittliga tiden för pedagogernas mötestid har räknades ut genom att addera samtliga tider och dividera med antal möten för att komma fram till ett medelvärde.

3.4. Genomförande

För att göra observationerna så naturliga som möjligt för både barn, pedagoger och vårdnadshavare eller anhörig som lämnar barnet valdes en placering längst bort i hallen i ett hörn. Placeringen baserades på en tanke om att bli så osynliga som möjligt och interagera så lite som möjligt med deltagarna i studien. Totalt har observationerna av mötet i hallen skett från måndag till fredag mellan 07:15 när avdelningen öppnar tills frukosten startar 08:00 för att sedan fortsätta fältarbetet mellan 08:25-09:15. Mötena har fördelats på fem pedagoger vilket har resulterat i 44 observerade möten. Dock är det totalt 57 möten som skett under observationstiden men de resterande 13 mötena är inte med i resultatet på grund av otillräcklig information. Bortfallen beror på olika faktorer. I några fall har det inte varit någon pedagog närvarande, i andra fall har det kommit många barn samtidigt där vi inte fått en klar bild av det enskilda mötet samt att de i några fall skett ett möte i groventrén där vi inte hört eller sett mötet.

De reflekterande samtalen ägde rum i ett enskilt konferensrum med en pedagog i taget. Samtalstiden var cirka en timme långt för varje deltagare. Utöver de förbestämda frågorna (se bilaga) så fick pedagogen möjlighet att ventilera sina egna funderingar kring studien. Samtalsledarna delade upp arbetsuppgifterna på så vis att en var ansvarig för samtalet och att ställa följdfrågor och uppmana pedagogen till reflektion medans den andra parten antecknade vad som sades.

3.5. Miljöbeskrivning av hallen

Vår definition av hallen är rummet där barn och vårdnadshavare anländer till förskolan, det är där vårdnadshavaren tar farväl och där pedagogen tar vid. Vi har valt att avgränsa observationerna av mötet till den stund där pedagog och barn får kontakt tills dess att barnet lämnar hallen. Nedan följer en beskrivning av miljön där observationerna skett.

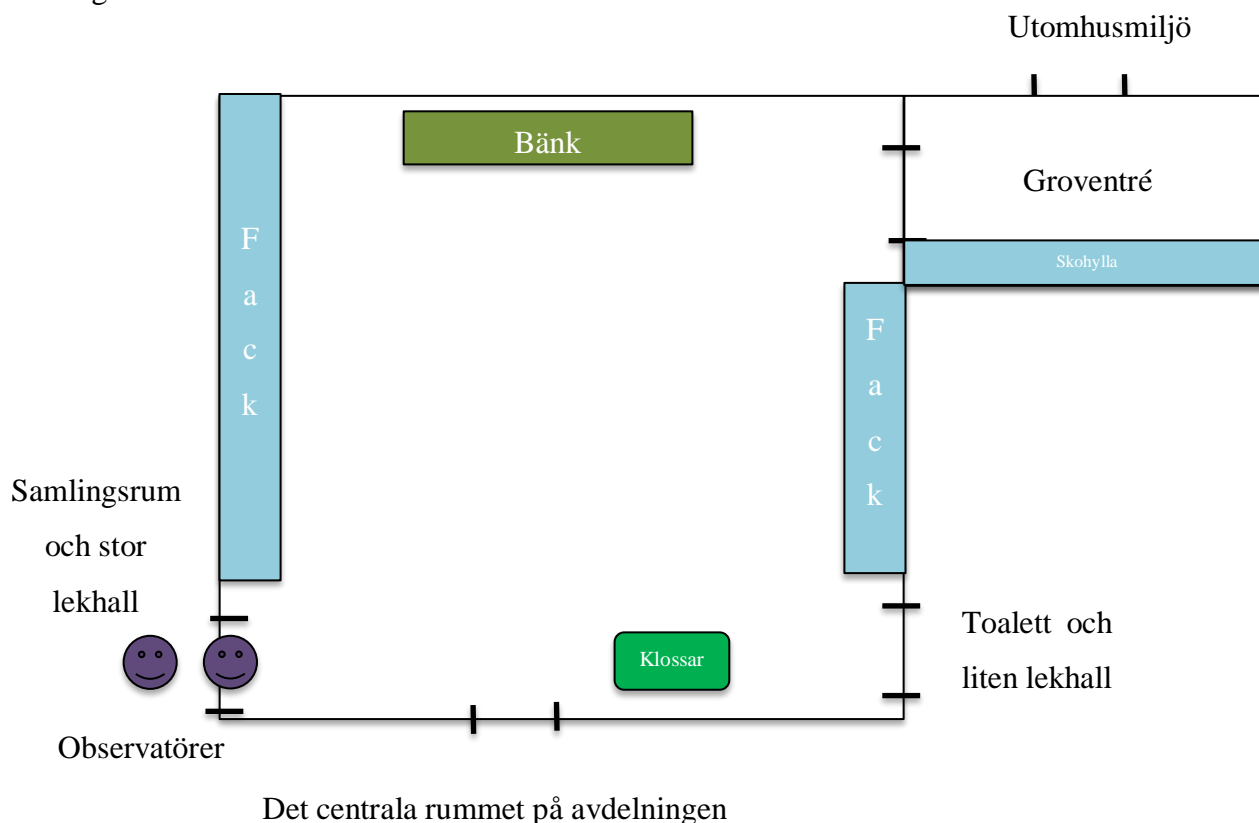
Ingången till avdelningen leder till en groventré där de kan ställa av sig skorna för att sedan gå vidare till den stora hallen där alla barnen har sina respektive fack. Det är inne i den stora hallen som mötet oftast sker. Blickfånget när man går in i hallen är en stor informationstavla. Ovanför barnens fack finns det klädnypor för att delge information till vårdnadshavare i form av papper. Längst in i hallen på väggen mot avdelningens närmast avgränsande rum finns det en upphöjd back med stora klossar. Högre upp på väggen i vårt blickfång finns det en digital fotoram som visar bilder från verksamheten.

Vi har valt att placera oss i öppningen till en lekhall där det finns god uppsyn över den stora hallen och ytterdörren. Samtidigt som det finns god uppsyn är vi inte i blickfånget för varken barn, pedagoger eller vårdnadshavare och kan därmed observera den naturliga miljön.

Barnen har under observationstillfällena lekt i hallen, om de i vardagen brukar leka där är oklart. Under de semistrukturerade observationerna har barnen plockat ut studsatta och lekar/spel som kräver stort utrymme till hallen, i mitten mellan facken.

För att förtydliga beskrivningen har en ritning av hallen gjorts för att läsaren ska få en visuell bild av miljön (se figur 2).

Figur 2

Figur 2: beskriver hallens utformning och närliggande rum för att läsaren ska få en större förståelse för de semistrukturerade observationerna och rummets utformning.

3.6. Etiska överväganden

Inför en vetenskaplig undersökning krävs det att de ansvariga observatörerna gör en avvägning där det förväntade tillskottet i kunskapsform vägs mot eventuella risker och negativa konsekvenser som kan uppkomma som biverkning av studien. Under studiens gång är de fyra forskningsetiska principerna som Vetenskapsrådet (2002) framställt i centrum. Informationskravet och samtyckeskravet är de första av de fyra principerna som arbetades med då ett missivbrev med samtyckesblankett som skickats ut till samtliga som varit delaktiga i studien. Missivbrevet med information är detsamma till samtliga parter, men samtyckesblanketten är olika beroende på mottagaren. Där har studiens syfte och metod redogjorts (ibid.). En version skickades ut till pedagogerna som har huvudfokus i studien och en version skickades ut till vårdnadshavare då det är i mötet med barnen som pedagogernas jämlikhetsarbete har observerats.

Deltagarna i forskningen behandlas med stor omtanke kring deras integritet samt välbefinnande under hela sin medverkan för att skydda deras intressen. Efter varje avslutad observation har samtal förts för att se hur deltagarna känner att det fungerar. De har då fått möjlighet att uttrycka eventuella frågor och tankar kring studien och observationsarbetet. Kommunikation var en central nyckel för att säkerställa deltagarnas fortsatta samtycke till sin medverkan i studien. Arbetsättet för att genomföra studien kring jämlikt bemötande i förskolans hall grundas på forskarens förhållningssätt. Konfidentialitetskravet åligger forskaren då denne är skyldig att förvara personuppgifter på ett sådant vis att ingen utomstående kan ta del av informationen. Nyttjandekravet innebär att materialet som samlats in enbart får lov att användas till den aktuella studien (Vetenskapsrådet, 2002). All insamlad data samt personuppgifter raderas efter avslutad studie.

3.7. Metodkritik

En induktiv ansats har genomsyrat hela arbetsförloppet med de semistrukturerade observationerna där generella slutsatser dras utifrån en mängd enskilda situationer. En induktiv ansats innebär att man samlar in data för att sedan kunna se mönster som de semistrukturerade observationerna utgett. Det blir därmed en begränsad möjlighet att generalisera till andra verksamheter då urvalet inte är tillräckligt stort. Generaliserbarheten hade blivit betydligt större vid en studie som genomförts på flertalet olika förskolor med en större variation på pedagoger och avdelningar. Anledningen till en snäv undersökningsgrupp vilar på att det är ett förskole initierat projektarbete.

En kritisk reflektion av metodvalet är beslutet av att anteckna samtalen istället för att ta ljudupptagning då en part inte hade möjlighet att vara delaktig i samtalen. Ljudupptagning hade möjliggjort att båda samtalsledarna kunnat vara aktiva och därmed gå djupare in i samtalet och få ett ingående resultat. Det var många möten som inte gick att använda på grund av olika anledningar. Dessa möten hade även kunnat nyttjas om film och ljudupptagning använts istället för ett observationsschema som fylls i manuellt.

Sammanfattningsvis hade säkerligen inspelning utgett ett annat resultat i både de reflekterande samtalen och de semistrukturerade observationerna, men kändes dock inte nödvändigt att utsätta deltagarna för inspelning till det valda syftet.

4. Analys och resultat

Efterarbetet av empirin bearbetades med både kvantitativ och kvalitativ metod. Kvantitativ metod används i denna aktuella studie för att analysera tidsåtgången vid mötet då det ger en bild över fördelningen av pedagogernas tid till det enskilda barnet. I detta fall användes en kvalitativ ansats för att bearbeta pedagogernas hälsningsfras samt invitet till avdelningen för att se hur kommunikationen mellan barn och pedagog ser ut. Analysarbetet behandlades efter en struktur med tre olika nivåer för att se ett mönster i pedagogernas agerande och skapa ett konsekvent arbete (se figur 1).

Fokuset i analysarbetet har varit att finna mönster och avvikelser. Resultatet presenteras i olika kategorier här nedan för att ge en tydlig överblick över det insamlade materialet.

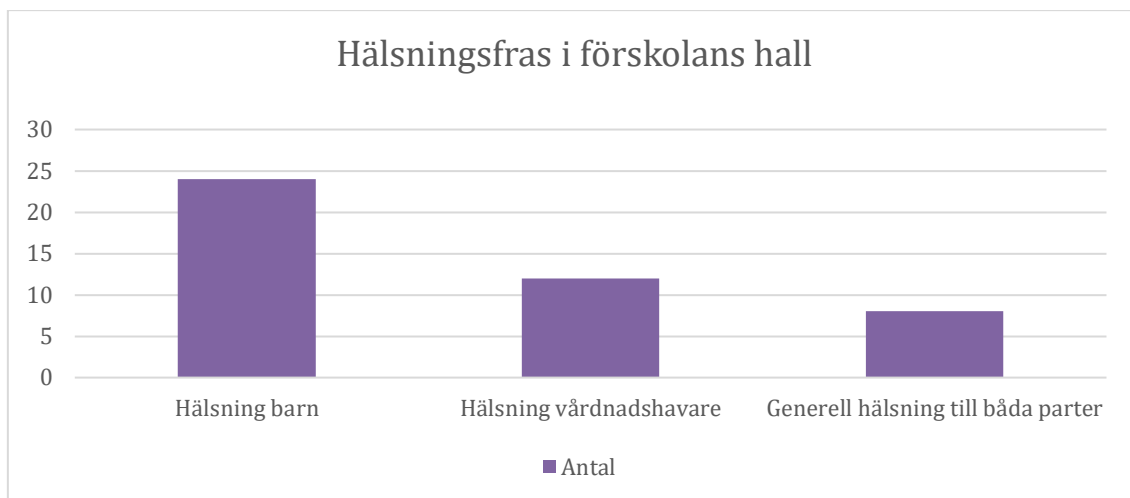
Vi har även tittat på skillnaden mot när barnet blivit lämnat, i termer om innan och efter frukost. Efter de semistrukturerade observationerna kan man se en ensam pedagog som tar emot barnen tidigt på morgonen och därmed har eget ansvar för samtliga möten. När samtliga pedagoger är på plats efter frukost har de ett gemensamt ansvar för att möta upp barnen i hallen. Det har inte skett någon kommunikation om vem som ska möta barnet, utan det är den pedagog som först uppmärksammat att barnet anlant som tar mötet.

Pedagogerna benämns med siffror från 1-5 för att värna om deras integritet men samtidigt visa på differenser. Vissa pedagoger har fått större plats i resultatet på grund av deras arbetstider då de varit på plats för fler möten.

4.1. Hälsningsfras

Under det första mötet mellan barn och pedagog valdes att lägga stor vikt vid hälsningsfrasen då det är det första tilltalet. Resultatet visar att mycket samtalsfokus riktar sig till vårdnadshavare och inte till barnet direkt. Siffrorna som presenteras i tabell 1 baseras på första hälsningsfrasen, observera att meningen efter inte är medräknad. Exempelvis ”God morgon, Pelle (barn) och god morgon Kalle (vårdnadshavare) så är det hälsningen till Pelle som är medräknad i resultatet.

Tabell 1

Tabellen visar en antalsfördelning av hälsningsfraser riktat mot barn och vårdnadshavare. Totalt ingår 44 stycken hälsningsfraser i diagrammet ovan. Dessa är fördelade på 5 stycken pedagoger.

Under de semistrukturerade observationerna kunde det utläsas att det var en pedagog som oftast hälsade på vårdnadshavaren först. Trots att stapeln inte är högst i relationen till de andra staplarna så måste det beaktas att de resterande fyra pedagogerna är fördelade på den första och tredje stapeln. Därmed är det framförallt en pedagog som hälsar på vårdnadshavare först.

Under samtalen med pedagogerna framkom det kluvna åsikter kring vart fokus skall riktas – på barn eller vårdnadshavare? En pedagog ansåg att barnet givetvis skall känna sig välkommen, men att hen snabbt släpper samtalsfokus på barnet för att övergå till vårdnadshavare. Pedagogen menar att det inte behövs mer fokus på barnet i mötet i hallen då de har hela dagen framför sig och kan då gå in i ett djupare samtal i lugn och ro. Å andra sidan menar en annan pedagog att hen välkomnar båda parter för att sedan koncentrera sig på barnet, då det är de som spenderar sin dag på förskolan. Efteråt sker samtal med vårdnadshavare för att ta del av eller delge information. En tredje pedagog skapar samspel i samtalen genom att gå ner på barnens nivå och samtala med både barn och vårdnadshavare.

4.1.1. Relationellt bemötande

En pedagog lyfter fram hur viktigt det är att vara relationskompetent i förskolans verksamhet. Att känna av stämningen mellan barn och vårdnadshavare för att se om de behöver en privat stund i hallen är viktigt för att inte bli påträngande. Pedagogen menar

att om hen ser att barn och vårdnadshavare behöver en stund för sig själva så frågar hen ”vill ni ha en privat stund?” och tar ett steg tillbaka tills båda parter känner sig nöjda.

4.2. Tidsåtgång vid mötet

Nedan presenteras en kvantitativ jämförelse där samtliga mötens tidsåtgång står i fokus.

4.2.1. Generellt på avdelningen

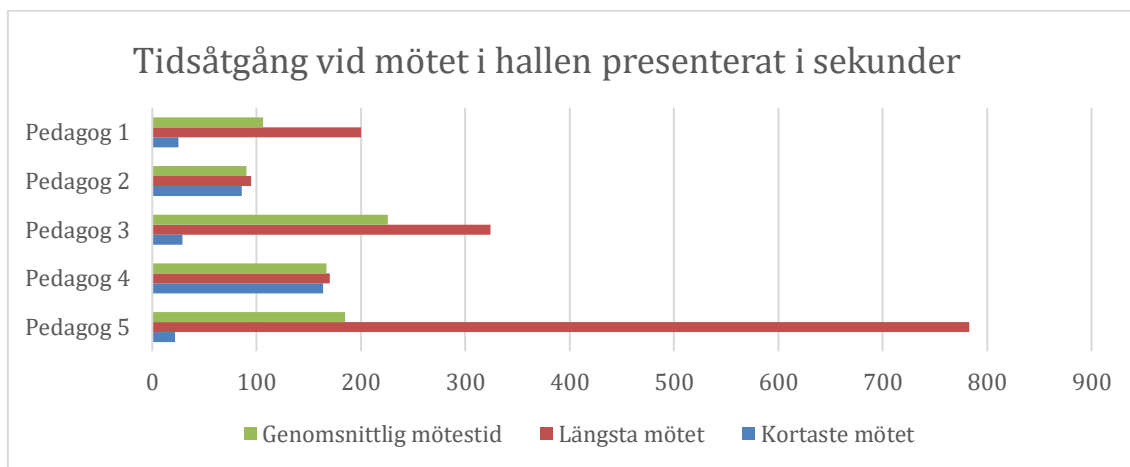
Innan frukost (07:15-08:00) har det kortaste mötet varat i 00:22min kontra det längsta mötet på 13:03min. Den genomsnittliga tiden för mötet innan frukost var 02:18min.

Efter frukost (08:25-09:15) har det kortaste mötet varat i 00:31min kontra det längsta mötet på 03:20min. Den genomsnittliga tiden efter frukost var 2:32min.

Den genomsnittliga tiden för varje möte var 02:25min.

4.2.2. Jämförelse mellan olika pedagoger

Tabell 2

Tabell 2 visar pedagogernas genomsnittliga mötestid, längsta och kortaste mätt i sekunder. Gröna stapeln visar det genomsnittliga tiden vid samtliga möten, röda stapeln det längsta mötet och blåa stapeln visar det kortaste mötet.

Pedagog 1: 17/44 möten mellan kl 07:21-09:14

Pedagog 2: 1/44 möten + 1/44 i samarbete med pedagog 4 mellan kl 08:34-08:59

Pedagog 3: 9/44 möten mellan kl 07:28-09:05

Pedagog 4: 5/44 möten mellan kl 08:27-08:37

Pedagog 5: 7/44 möten mellan kl 07:20-07:52

Som synes är mötesfördelningen pedagogerna mellan relativt ojämn vilket påverkar resultatet. Fler möten än de noterade 44 stycken har skett, totalt 57 stycken. Dessa 13 möten har inte räknats med i resultatet på grund av att många barn kom samtidigt där vi inte kunde få en tydlig bild av det individuella mötet mellan barn och pedagog. En annan anledning är att några pedagoger börjar arbeta senare och har därmed färre möten på morgonen.

Utifrån observationerna har vi noterat att det är en större spridning mellan det längsta och kortaste mötet. Detta kan utläsas på pedagog 1, 3 och 5 i tabell 2.

4.2.3. Reflektion över tidsåtgången

Diagrammen utvisar spridning på tid men vad som inte framgår i diagrammet är vad kommunikation betydde för de deltagarna. Ett exempel är att vissa vårdnadshavare ville diskutera schema eller privata omständigheter, samt att vissa barn haft svårt vid lämning och därmed fått extra tid i mötet.

I samtal med pedagogerna syns ingen oro vid de korta mötena då samtliga pedagoger anser att barnen tar den tid de behöver. Däremot har *anledningen* till korta möten stor betydelse. Är det för att pedagogen har lite tid, vårdnadshavare bråttom till jobbet eller ett barn som snabbt vill in på avdelningen? Pedagogen menar på att det kan bli en problematik om pedagogen som välkomnar barnet alltid är stressat så att barnet egentligen behöver mer tid än vad hen får. En annan pedagog vill ha längre tid vid mötet då information till vårdnadshavare kan förbipasseras. En tredje pedagog ser att en konsekvens vid ständigt korta/snabba möten kan vara att barnet känner sig oviktigt.

4.3. Invit till avdelningen

I samtalen har pedagogerna berättat att de lagt mycket tid på att arbeta med barns självständighet och initiativtagande. Det syns i resultatet då pedagogerna vid mötet endast har erbjudit en invit till de nyinskolade barnen med fokus på material eller kompisar. Det resulterade i att av 44 möten var det 14 stycken som avslutades med en invit in på avdelningen. Pedagogerna berättade att de lägger fokus på att observera barnen i deras lek när en ny barngrupp skapas. Denna empiri används sedan för att lära känna barnet och på så vis skapa inviter kring deras intressen samt kompisar som de brukar umgås med.

En pedagog berättade under samtalet att hen ofta använder populärkultur som här menas med barns tidigare kända kultur, exempelvis Musse Pigg och Babblarna. Populärkulturen tas in i verksamheten för att uppmärksamma, uppmuntra till samtal och skapa lekar med barn som tycker att lämning i hallen är svår, detta blir till en invit. Pedagogerna har sett att det bryter mönster som skapas vid lämning och leder till en mjukare övergång mellan hem och förskola. Ett blygt barn som ofta var ledset vid lämning sprang nu in i hallen för att visa pedagogerna vem/vad barnet har på sin tröja.

En annan pedagog arbetar förebyggande genom observationer för att uppmärksamma vad barnet tycker om att göra. Då kan hen förbereda avdelningen innan barnet kommer på morgonen för att skapa en naturlig invit på avdelningen då barnet möts av ett material som tilltalar. En tredje pedagog ser att en invit kan krävas vid ett ny inskolat, osäkert barn och baseras då på deras tidigare observationer vid terminsstart.

4.4. Reflekterande samtal med pedagoger

Utöver de ovannämnda kategorierna så som hälsningsfras, tidsåtgång och invit på avdelningen hittades ytterligare två relevanta punkter under de reflekterande samtalen som belyses nedan. Arbetet med trygghet är levande då pedagogerna ständigt reflekterar över hur arbetssättet kan utvecklas. Detta genom att även ta in vårdnadshavarnas tankar kring bemötandet. Deras chans att påverka pedagogernas arbetssätt sker dels på föräldramöten men även genom utvärderingsblanketter.

4.4.1. Det optimala mötet

Pedagogerna på avdelningen fick belysa det optimala mötet i deras värld. Det som är gemensamt för pedagogerna är att samtliga vill ha lugn och ro i hallen så de kan ge tid till barnet och vårdnadshavarna som kommer. Det är bra att få reda på om något särskilt hänt hemma. En annan gemensam knypunkt är att pedagogerna på avdelningen alltid tilltalar vårdnadshavare med deras namn, detta för att mötet ska bli mer personligt.

Något som skiljer deras åsikter åt är om man ska fokusera på barnet eller vårdnadshavare vid det första mötet i hallen. Några pedagoger anser att det centrala vid mötet i hallen är att samtala med vårdnadshavare då det är den enda samtalstiden med dem. Där kan man få reda på om någonting har hänt eller några andra aktuella omständigheter. Å andra sidan

ser andra pedagoger att det centrala i mötet är att fokusera på barnet och få hen att känna sig välkommen, men även att kommunicera med båda parter.

4.4.2. Hallen som mötesplats

En pedagog ser en spännande utveckling av hallen från dåtid till nutid. Förr ansåg hen att hallen enbart var till för att hämta och lämna, inget utrymme för samtal eller lekar. Idag ser hen att det är positivt att det vistas barn och vuxna i hallen då det blir en mötesplats. För barnet som kommer kan det kännas som att ”*alla väntar på mig*” om kompisarna är i hallen när hen anländer med sin/sina vårdnadshavare. Pedagog 1 fick frågan om hur hen anser att hallen som rum får för funktion i den dagliga verksamheten. Pedagogen svarade skriftligt:

Hallen har många funktioner men om vi bortser från de praktiska (förvaring) så är det en viktig mötesplats. Vi har möjligheter att ta kontakt med föräldrar om det behövs. Kanske inte för att föra ett utvecklingssamtal men möjligen för att boka en tid för att diskutera. Många föräldrar blir glada över att se när andra barn möter det egna barnet både med kramar och med ord. Det blir en bekräftelse för föräldern att se att deras barn har ett nätverk, och detta syns bäst i hallen för föräldrarnas del både vid lämning och hämtning. Tror även att föräldrarna ibland kan upptäcka olika beteende på sitt barn. Hur barnet agerar gentemot andra barn. Detta kan både vara positiva/negativa upptäckter för föräldrarna. Kanske till och med saker som vi talat med föräldrarna om men föräldrarna har ej sett detta själva. Sedan fungerar det även som ett extra rum för lek där man kan visa kompiserna vilken häftig leksak man vågat smuggla med sig till förskolan. Så i det stora hela så är Hallen en viktig plats för olika möten och upptäckter. Och sist men inte minst så tränas det mycket i hallen. Barnen lär sig praktiska saker (kläder, skor) men även det sociala samspelet med vuxna/kompisar samt mycket "du är väldigt duktig som kan ta på dig jackan själv". Med andra ord en plats för bekräftelse.

(Pedagog 1, 2018-10-03)

En annan pedagog berättar om hallen som ett rum där vårdnadshavare och pedagog möts där dem kan delge information till varandra. Ur barns perspektiv menar hen att hallen enbart är till för att säga adjö till sina vårdnadshavare för att sedan gå in på avdelningen och hitta sina kompisar.

En pedagog menar på att hallens utformning har stor betydelse för mötet på morgonen. En annan avdelning som används vid öppning samt stängning utformar sig på så vis att både vårdnadshavare och barn kommer in samtidigt vilket medför att pedagogen kan välkomna samtliga parter gemensamt. Detta gör att pedagogen har ett naturligt val vart hen riktar sin uppmärksamhet. På avdelningen som observerats är det en trång ingång där vårdnadshavare oftast kommer in först, vilket gör att pedagogen automatiskt hälsar på vårdnadshavaren först (se figur 2).

5. Diskussion

I detta avsnitt kommer de presenterade resultaten att diskuteras i relation till metodavsnittet. Denna studie baseras på semistrukturerade observationer av pedagogens bemötande mot barnen i hallen ur ett jämlikhetsperspektiv. De semistrukturerade observationerna sammanställdes till flera resultat som sedan diskuterades i ett reflekterande uppföljningssamtal tillsammans med pedagogerna på avdelningen. En av studiens viktigaste resultat är att det genererat i olika kategorier – hälsningsfras, tidsåtgång och invit på avdelningen. Tidsåtgången sticker ut från de övriga kategorierna då det resultatet används till att medvetandegöra pedagogernas tidsfaktor vad gäller bemötandet i hallen. Tidsåtgången har öppnat ögonen för att pedagogerna ska kunna se differensen i mötet mellan varje barn. Vidare diskuteras vad ett kort respektive långt möte kan få för konsekvenser både utifrån ett barns perspektiv samt ur ett pedagogiskt perspektiv.

De reflekterande samtalen syftar till att låta pedagogerna få en insyn som är speglad genom de semistrukturerade observationerna i deras arbetssätt för att de därmed ska kunna reflektera över sin roll och på så vis kunna utvecklas i sin profession. Pedagogerna får därmed en möjlighet till en annan initierad individ som får ta del av deras arbete ur ett utomstående perspektiv.

Resultatet från de semistrukturerade observationerna har visat en stor variation på tidsåtgången vid möten i hallen. Vi som observatörer har däremot sett att barnen fått den tid de tycks behöva då vissa barn springer in till kompisarna på avdelningen direkt för att starta sin lek och andra barn verkar vara mer otrygga vid lämning och får därmed mer tid och stöd vid övergången. I resultatdelen vid tidsåtgången vid mötet syns hur de barn som genast sprang in på avdelningen har haft ett kort möte kontra de barn som haft en svår lämning fått extra tid. Barns känsla har inte synliggjort i de semistrukturerade observationerna utan har tolkats. Vetenskapsrådet (2015) belyser att jämlikhet uppstår i analys av barns enskilda behov vilket betyder att barn inte behöver bli bemötta på samma sätt. Pallas (2009) tolkning av jämlikhet stämmer överens med Vetenskapsrådet (2015) då hon betonar pedagogernas roll att analysera barn och miljö för att uppnå ett jämlikt klimat på förskolan. Palla (2009) bedömer att pedagogernas ansvar även innebär att ge barnen möjlighet till påverkan. Heikkilä (2017) lyfter hur hela landets förskolor behöver ha samma kvalitet för att uppnå likvärdighet. För att samtliga förskolor som bedrivs ska

ha likvärdig kvalitet finns läroplanen att utgå ifrån, som däremot är *tolkningsbar*. Tolkningarna av styrdokumentet är beroende på pedagoger, barn, chef och vårdnadshavare det vill säga förskolans aktörer. Samtliga aktörer bidrar till hur styrdokumentet läses och tolkas beroende på aktörernas intresse och engagemang. Tolkningarna kan därmed generera i en stor variation som kan leda till bättre eller sämre kvalitet och därmed inte en likvärdig förskola för alla barn.

Förskolans läroplan lägger stor vikt vid samspelet mellan hem och förskola och vilken betydelse det får för barnet (Skolverket, 2016). Markström (2005) belyser hur hallen är ett rum där samspel mellan hem och förskola sker och menar vidare att förskolan som intuition består av tre aktörer. Dessa aktörer styr verksamhetens uppbyggnad och står i relation till varandra (ibid.). Reglerna och ramarna som finns i förskolans verksamhet är ofta oskrivna och därmed svårtolkade för samtliga involverade i verksamheten. När dessa reglerna förblir outtalade finns det risk för att personer agerar på ett avvikande vis, exempelvis att en vårdnadshavare inte vet hur en optimal lämning för sitt barn bör gå till och istället bidrar till osäkerhet hos samtliga aktörer. Hade reglerna istället blivit uttalade hade det möjligen bidragit till en hall för diskussioner och samspel istället för ett informationsflöde vuxna aktörer emellan. Pedagogerna på avdelningen har meddelat vårdnadshavarna vid föräldramöten hur det vid vissa tider är problematiskt att ha samtal vid lämning då det kommer många barn samtidigt. Däremot har kanske inte barnet fått uttrycka sin önskan om hur en lämning kan utformas när det är mycket barn i hallen samtidigt. Att det är mycket rörelse i hallen kan vara problematiskt för informationsflödet som för vissa pedagoger är den dominerande funktionen i hallen, medans det för barn kan underlätta övergången ”*då alla mina kompisar är här och väntar på mig*”. Efter att ha tagit del av Markströms doktorsavhandling har vi reflekterat över om det finns barn som förhåller sig till normen och om det finns vissa som inte gör det och vilka konsekvenser det kan få.

En pedagog på avdelningen har i sitt arbete tagit in populärkultur för att underlätta övergången mellan hem och förskola. Eriksson (2017) såg i sitt resultat att kommunikation sker naturligt i hallen kring rutinsituationer, även mellan parter som normalt inte samtalar. Vidare menar Eriksson (2017) att annan kommunikation ofta missas i hallen och tas inte heller tillvara på. Men den här pedagogen ur vår studie skapar dessa situationer medvetet för att ta ut den pedagogiska verksamheten även i hallen. I den

situationen blev det tydligt märkbart att vårt resultat skiljer sig från Eriksson (2017). Ett exempel är när pedagogen berättar att hen arbetar med rutinsituationer för att hjälpa otrygga barn med att bryta mönster där lämning vanligtvis innebär en svårighet som istället blir en lustfylld stund. Pedagogen arbetar aktivt med att bygga relationer och hens relationskompetens synliggjordes utifrån Aspelins (2018) kriterier under observationerna. Pedagogen har förmågan att beröra andra, och använder sig av mönster och tankesätt för att få ett barn att känna sig tryggare i stunden och därmed hantera en händelse annorlunda.

Strandberg (2010) influeras av Vygotskij som betonar hur lärandet sker i sociala samspel med fokus på olika kulturer som möts där den sociala kompetensen utvecklas i varje möte. En tolkning av detta är att social kompetens är att kunna möta individer i olika situationer. Vi ser att pedagogen i vår studie är medveten om sin sociala kompetens som hen beaktar i samband med observationerna som sker vid terminuppstart för att individualisera mötet med varje enskilt barn. På så vis uppnår verksamheten jämlikhet genom att se till varje barns särskilda intressen och behov. En socialt kompetent pedagog kan därmed likställas med en relationellt kompetent pedagog som kan anpassa sitt bemötande efter individen beroende på sociala och relationella faktorer (Strandberg, 2010, Aspelin, 2018). Vi anser oss se likheter mellan en relationellt- samt socialt kompetent pedagog i sitt förhållningssätt samt agerande. Vi ser hur en socialt kompetent pedagog har förmågan att *möta* barn i olika situationer, samt en relationellt kompetent pedagog som kan *bemöta* samtliga barn som de är i behov av.

Pedagogerna lägger stor vikt vid relationsskapande till vårdnadshavaren vid mötet i hallen. I samtalen nämndes vid flertalet tillfällen hur de arbetar aktivt med att skapa tilltro till verksamheten genom sitt bemötande, till exempel att benämna vårdnadshavare vid namn. Det relationella perspektivet utgår från ett genuint och personligt möte, vilket pedagogerna på avdelningen delvis anammat genom att tilltala vårdnadshavarna vid namn som leder till ett mer intimt möte (Aspelin, 2013). Läroplanen uttrycker även hur viktigt vårdnadshavares förtroende för pedagogerna är då det speglar barnens trygghet (Skolverket, 2016). Pedagogernas intention för att skapa en trygg relation till vårdnadshavare baseras på en förhoppning av att det ska bli ett öppet samtalsklimat. Vårdnadshavare ska få möjlighet att ventilera bekymmer oproblematiskt till pedagogerna så de får en inblick i barnets liv och vice versa.

Men leder alltid vårdnadshavarens trygghet till goda känslor hos barnet och hur uttrycker barnet det? Vem säger egentligen att barns trygghet baseras på vårdnadshavarens tillit?

Pedagogerna är överens om att barnen på avdelningen är så pass trygga att det oftast inte krävs någon större inbjudan till avdelningen. Men de har utarbetat olika strategier för att locka barnen till utforskande. En strategi är att observera barngruppen vid terminsstart för att kartlägga barns intresse och lekkamrater. Pedagogerna menar att de sedan kan använda den insamlade empirin för att bjuda in barnen på avdelningen vid lämning. Pedagogerna har utnyttjat empirin olika för att skapa egna arbetssätt. Tidigare har du fått ta del av en strategi där pedagogen använt sig av populärkultur vid inbjudan och relationsskapande. En annan pedagog lägger vikt vid material som barnet tidigare visat intresse för. Pedagogen tar då reda på vilka barn som kommer på morgonen och dukar fram material som barnen kan utnyttja. Då kan hen förbereda avdelningen innan barnet kommer på morgonen för att skapa en naturlig inbjudan på avdelningen då barnet möts av ett material som tilltalar.

För att problematisera pedagogens tillvägagångssätt kan det ställas mot von Wrights (2000) tankar om att det aldrig går att säga vem en person är baserat på tidigare händelser. Vidare synliggörs hur ens personlighet ständigt är i rörelse. En reflektion som uppkommit efter att ha sett pedagogens metod för att skapa okonstlade inbjudningar är om observationerna revideras under terminens gång eller om barnen ständigt möts av samma material? Även en annan pedagog som i vanliga fall inte såg det som någon nödvändighet med inbjudningar på avdelningen använder denna strategi vid behov.

Ett intressant perspektiv till denna studie som man kan reflektera kring är vad som hade hänt ifall denna studie utförts i fler verksamheter eller under en längre tid och om den i så fall kan bli generaliserbar. Troligtvis hade det utgett ett annat resultat då alla individer är olika. Pedagoger i förskolans verksamhet arbetar på olika sätt och har olika prioriteringar och förutsättningar i sitt arbete att ta hänsyn till. Efter att ha observerat dessa fem pedagoger och haft reflekterande samtal med dem kan vi konstatera att de prioriterat att skapa ett bra möte och en bra relation till barn och vårdnadshavare vilket genomsyrat deras arbetssätt. Förskolans pedagoger behöver utforma verksamheten efter vilken barngrupp de har samt vilka förutsättningar verksamheten erbjuder, därav blir det troligtvis ett varierat resultat. Så troligtvis hade generaliserbarheten inte blivit högre vid fler observationer och intervjuer. Utifrån de pedagoger som varit aktuella för studien har begreppet jämlikhet bearbetats men då studien inte kan generaliseras kan man i stället

som observatör utgå från en annan förskolas verksamhet. Då kan man skapa en passande metod utifrån deras arbete och förutsättningar för att få fram ett resultat på deras bemötande kring jämlikhet. Då får de pedagogerna på den förskolan en rättvis tillmötesgång när deras arbete observeras.

En avslutande diskussion som är relevant till studiens innehåll är kring jämlikhet. Som uppmärksammats i studien nämns inte ordet *jämlikhet* i Skolverkets läroplan för förskolan (2016). I förskolans nya läroplan som träder i kraft i juli 2019 (Skolverket, 2018) finns inte heller ordet jämlikhet skrivet. Däremot har de lyft *likvärdighet*, främst lyfts frågan om kvaliteten i utbildningen. Men Skolverket uttalar också ett jämlikhetsperspektiv som skall genomsyra förskolans verksamhet. Här nedan är det sista stycket ur ”En likvärdig utbildning” som är ett avsnitt i den nya läroplanen (2018, s. 3).

Förskolan ska aktivt och medvetet främja alla barns lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Förskolan har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar barnens utveckling, val och lärande. Hur förskolan organiserar utbildningen, hur barnen blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på barnen bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Förskolan ska därför organisera utbildningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende av könstillhörighet.

Även i detta helt nya avsnitt om likvärdighet/jämlikhet i läroplanen genomträngs stycket av könsnormer och jämställdhetsperspektivet istället för att belysa jämlikhet/likvärdighet.

Hade vi istället rensat bort genusperspektivet ur stycket hade vi fått en annan läsning: *Förskolan ska aktivt och medvetet främja alla barns lika rättigheter och möjligheter. Förskolan ska därför organisera utbildningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor* (Vår omskrivning av ovan citat). Då ser vi hur barn socialiserar, agerar och utforskar världen tillsammans, på lika villkor, oavsett ursprung, funktionalitet och könstillhörighet. Det är beklagligt att inte jämlikhet eller likvärdighet diskuteras utanför genusramen, det hade kunnat bli djupgående och spännande diskussioner som antagligen hade varit guld värt för ett gott jämlikt klimat på förskolan.

5.1. Slutsatser

Jämlikhetsperspektivet har under de semistrukturerade observationerna genomsyrat verksamheten. Medvetenheten om jämlikheten har dock inte alltid funnits där hos

pedagogen utan haft större fokus på ett jämställt arbete. Däremot har det synliggjorts vid de reflekterande samtalen att det *inte* är fel att ge barnen olika, bemötandet skall baseras på en analys av barns enskilda behov. En annan central slutsats är förhoppningen om att jämlikhet/likvärdighet skall belysas och arbetas medvetet med i förskolans verksamhet.

Vi har inspirerats av pedagogernas bemötande gentemot vårdnadshavare där de tilltalar samtliga vid namn. De visar därmed ett stort intresse kring barns hemkultur och familj. Det är något som vi vill lägga vikt vid att sprida på våra arbetsplatser för att skapa ett genuint och personligt möte med vårdnadshavare.

5.1.1. Vidare forskning

En aspekt som hade varit spännande att undersöka är barns perspektiv på mötet i förskolans hall. Många reflektioner har väckts hos dels oss studenter, men även hos pedagogerna. Att lyfta barns perspektiv på våra reflektioner hade varit intressant för att få ta del av en annan vinkel på tankarna och frågorna som väckts.

Genom arbetets gång har det uppkommit flertalet möjliga utvecklingsområden som hade varit intressanta att arbeta mer kring. Då detta varit ett examensarbete har det varit nödvändigt att avgränsa arbetet vilket inneburit att vissa områden medvetet uteslutits. I texten kan man utläsa frågeställningar som använts i syfte att skapa reflektion hos läsaren. Dessa frågeställningar hade kunnat användas mer än som reflektioner, de hade kunnat bearbetas och gett oss studenter samt läsaren en mer ingående blick av det möjliga problemet eller funderingen i fråga. Ett exempel på en sådan frågeställning som ställts under de reflekterande samtalen och som funnits i medvetande under arbetets gång har varit angående de barn som alltid får ett kort möte i hallen på morgonen. Vilka konsekvenser får det för barnet? Får barnet den tiden för samtal vid ett annat tillfälle under dagen?

Ett utvecklingsområde till denna studie hade varit att följa pedagogernas arbete med barnen under en hel dag där man som observatör kan få en helhetsbild av hur pedagogerna arbetar i verksamheten kring bemötande. En sådan observation ger alla parter en annan utgångspunkt för att se om pedagogens roll i mötet med barnen i hallen kan utvecklas och på vilket sett.

5.2. Referenser

Aspelin, Jonas (2005). *Den mellanmännsliga vägen: Martin Bubers relationsfilosofi som pedagogisk vägvisning*.

Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Aspelin, Jonas (2013). Relationell specialpedagogik - i teori och praktik. *Kristianstad University Press*, 2013:02.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:633279/FULLTEXT01.pdf>

Läst: 2018-10-01

Aspelin, Jonas (2018). *Lärares relationskompetens. Vad är det? Hur kan den utvecklas?* Liber AB: Stockholm

Bergman, Susanne & Blomqvist, Camilla (2013). *Uppskattande samtalskonst om att skapa möjligheter i samtalets värld*.

Studentlitteratur AB: Lund

Denscombe, Martyn (2016). *Forskningshandboken - För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*.

Studentlitteratur AB: Lund

Eriksson, Jeanette. (2017). Förskolans kommunikationsmiljö. Beträktelser och reflektioner kring Gävle förskolors kommunikativa möjligheter. Red. Pettersson, Daniel & Magnusson, Linda. *Lärarytbildningens skriftserie #8*.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1091833/FULLTEXT01.pdf>

Läst: 2018-09-07

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (2017). *Handbok i kvalitativ analys*.

Liber AB: Stockholm

Halldén, Gunilla (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*.

Carlsson: Stockholm

Heikkilä, Mia (2017). Målet - en likvärdig förskola.

Förskoletidningen, #1 2017

<http://forskoletidningen.se/1-2017/malet-en-likvardig-forskola>

Läst: 2018-09-20

Magne Holme, Idar & Krohn Solvang, Bernt (2012). *Forskningsmetodik om kvalitativa och kvantitativa metoder*.

Studentlitteratur AB: Lund

Markström, Ann- Marie (2005). *Förskolan som normaliseringspraktik- en etnografisk studie*. Diss. Linköpings Universitet.

Linköping: Sweden

NE, (2018). *Nationalencyklopedin*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämlikhet>

Läst: 2018-09-14

NE, (2018). *Nationalencyklopedin*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/jämställdhet>

Läst: 2018-09-14

Nordin-Hultman, Elisabeth (2004). *Pedagogiska miljöer och barns subjektskapande*.
Stockholm: Liber AB

Palla, Linda (2009). En förskola för alla: Tre artiklar om förskola och (special)pedagogik.
Specialpedagogiska rapporter och notiser från Högskolan Kristianstad, Nr 3.

Artikel 1: En förskola för alla: Ett uppdrag för specialpedagogen - eller?

<http://hkr.diva-portal.org/smash/get/diva2:456390/FULLTEXT01.pdf>

Läst: 2018-10-15

Sandberg, Anette & Vuorinen, Tuula (2008). Preschool home cooperation in change.
International Journal of Early Years Education. 16(2), ss. 151-161.

Sheridan, Sonja & Pramling Samuelsson, Ingrid (2013) *Barns lärande - fokus i kvalitetsarbetet*.

Stockholm: Liber AB.

Skolverket, 2016. *Läroplan för förskolan Lpfö 98: reviderad 2016*.

Stockholm: Wolters Kluwers.

Skolverket, 2018. *Läroplan för förskolan Lpfö 18*.

Stockholm: Wolters Kluwers.

Strandberg, Leif (2010). *Vygotskij i praktiken- bland plugghästar och fusklappar*.

Stockholm: Nordstedts

Säfström, Karl Anders (2015). *Jämlikhetens pedagogik*.

Gleerups AB: Malmö

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer – inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Läst: 2018-09-12

Vetenskapsrådet, (2015). *En likvärdig förskola för alla barn - innebörder och indikatorer*.

Vetenskapsrådet: Stockholm

von Wright, Moira (2000). *Vad eller vem? En pedagogisk rekonstruktion av G.H. Meads teori om människors intersubjektivitet*. Diss. Stockholm: Universitet.

6. Bilagor

6.1. Missivbrev och samtyckesblankett

6.1.1. Till vårdnadshavare

Till vårdnadshavare på XXX förskola avdelning - XXX

2018-09-06

En studie kring pedagogers bemötande av barn i hallen

Vi är två studenter som nu går den sista terminen på förskolläraryrket vid Högskolan Kristianstad och ska under hösten 2018 genomföra vårt självständiga arbete (examensarbete). Vårt arbete kommer att fokusera på pedagogens bemötande av barnen i hallen. I studien kommer vi att observera pedagogens bemötande av barn i samband med barns ankomst till förskolan på morgonen. Vid observationerna av pedagogerna kommer anteckningar av vad vi ser göras. Observationerna kommer att genomföras under en veckas tid under september och/eller oktober 2018.

I studien tas hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagande är frivilligt. Eftersom studien gäller pedagogers bemötande av barn kommer ert barn att kunna vara närvarande vid en observation. Därför behöver vi ert samtycke för att observera pedagogers bemötande när ert barn är närvarande. Allt deltagande behandlas konfidentiellt vilket betyder att inga personliga uppgifter kommer att sparas eller publiceras. Den information som samlas in i samband med studien kommer enbart att användas i samband med den angivna studien.

Om du har några frågor är du varmt välkommen att ta kontakt med oss!

Vänliga hälsningar,

Sandra Jönsson (sandra.jonsson0173@stud.hkr.se)

Martina Johansson (martina.johansson0460@stud.hkr.se)

Handledare Sara Lenninger (sara.lenninger@hkr.se)

Vårdnadshavares godkännande av barns medverkan i studien kring bemötande

Under perioden v 38-44

Barnets namn: _____

Jag/vi tillåter att vårt barn deltar i ovan angivna studie

Jag/vi har läst informationen om ovan angivna studie och har haft möjlighet att ställa frågor

Datum och Underskrift Namnförtydligande

Datum och Underskrift Namnförtydligande

Blanketten lämnas till pedagogerna på avdelning XXX och önskas åter före den 180914.
Tack!

6.1.2. Till pedagoger

Till pedagoger på XXX förskola - avdelning XXX

2018-09-06

En studie kring pedagogers bemötande av barn i hallen

Vi är två studenter som nu går den sista terminen på förskolläraryrket vid Högskolan Kristianstad och ska under hösten 2018 genomföra vårt självständiga arbete (examensarbete). Vårt arbete kommer att fokusera på pedagogens bemötande av barnen i hallen. I studien kommer vi att observera pedagogens bemötande av barn i samband med barns ankomst till förskolan på morgonen. Vid observationerna kommer anteckningar av vad vi ser göras. Observationerna kommer att genomföras under en veckas tid under september och/eller oktober 2018.

I studien tas hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Detta innebär att deltagandet är frivilligt och du kan därmed avbryta din medverkan i studien när du vill. Deltagande kommer att behandlas konfidentiellt vilket betyder att inga personliga uppgifter kommer att sparas eller publiceras. Den information som samlas in i samband med studien kommer enbart att användas i samband med den angivna studien.

Om du har några frågor är du varmt välkommen att ta kontakt med oss!

Vänliga hälsningar,

Sandra Jönsson (sandra.jonsson0173@stud.hkr.se)

Martina Johansson (martina.johansson0460@stud.hkr.se)

Handledare Sara Lenninger (sara.lenninger@hkr.se)

Pedagogens godkännande om medverkan i studien kring bemötande

Under perioden v 38-44

Pedagogens namn: _____

Jag godkänner härmed att medverka i denna studie

Jag har läst informationen om ovan angivna studie och har haft möjlighet att ställa frågor

Datum och Underskrift Namnförtydligande

Blanketten lämnas till pedagogerna på avdelning XXX och önskas åter före den 180914

Tack!

6.2. Observationsschema

Klockslag:

Tidsåtgång mötet:

Hälsningsfras:

Antal barn i hallen:

Miljö:

Pedagog:

Uppmärksammar barnet genom...

Med ögonkontakt	Med en hälsning	Kroppslig gest ex vinkning	Fysisk kontakt	Går och möter i hallen

Omtanke om barns hälsa genom...

Frågar hur barnet mår idag	Frågar om hur morgonen varit

Invit in på avdelningen

Ospecifik lek	Skapande	Läsning	Rita	Spela

Engagemang i samtalet..

5	4	3	2	1
Mycket		Neutral		Inte alls

6.3. Uppföljningssamtal med pedagoger – samtalsschema

Pedagog X, samtal 2018-10-03

Hur ser det optimala mötet ut för dig?

Tidsåtgång – det är 4 barn som alltid har mellan 20–30 sekunder.

Vilka konsekvenser tror du att mötet har när vissa barn alltid får kort tidsåtgång?

När det blir stressigt i hallen (=många barn) har ni någon strategi för att hantera det?

Och iså fall, vilken?

Hälsningsfras

Resultatet visar att mycket samtalsfokus riktar sig till vårdnadshavare och inte till barnet direkt. Hur ställer du dig till detta?

Ett barn har blivit välkomnad vid 3/3 möten med komplimanger kring utseende och det är endast detta barnet som blivit bemött med sådana kommentarer. Kan ni känna igen detta? Reflektioner?

Invit till avdelningen

När anser du att en invit är nödvändig?

Övriga tankar

Vad är en jämlik förskola för dig?

Hur arbetar ni för att uppnå det?